

PIOSENKA WĘDROWNA - STUDENCKA - TURYSTYCZNA W POLSCE

W latach 60-tych popularną w kręgach akademickich w Polsce stała się turystyka, w całorocznej, masowej skali, skierowana tak na obszar kraju jak i zagranicę.

Rozkwitły studenckie rajdy, w skali lokalnej i ogólnopolskiej. Wędrówce zawsze towarzyszyła piosenka, niesiona w ręcznie pisanych śpiewnikach, rozbrzmiewająca na szlakach setki i tysiące razy.

Już w latach 60 odnotowane zostały pierwsze próby przeniesienia pieśni turystycznego szlaku na scenę.

Wiodącą rolę odgrywały środowiska krakowskie i wrocławskie, zespoły:

- * Sztamajza - Lilia Sobok i Piotr Warcholak
(“Pożegnanie gór”)

- * Kociołek - Andrzej Mróz i Anna Szaleńcowa
(“Od Turbacza”, “Jesień w górach”)

Przeglądy piosenki, które zainauguowały trwającą do dziś ogólnopolską coroczną serię wydarzeń:

- * Ogólnopolska Turystyczna Giełda Piosenki Studenckiej w Szklarskiej Porębie (jedna z edycji w Bogatyni), realizowana od roku 1968 do dziś,

- * Poznański Studencki Festiwal Piosenki Turystycznej, realizowany w latach 1968 - 1978,

- * Noc Wagantów na zamku w Oporowie

Przez lata na scenicznej mapie turystycznej studenckiej piosenki pojawiały się nowe punkty, niektóre z nich z biegiem lat z mapy znikwały.

Oto szkic dziejów wędrownej, turystycznej ballady,
w otoczeniu szerszego spektrum piosenki

początek - lata 60.

Rozkwita ruch turystycznych wyjazdów środowisk
studenckich: rajdów, obozów, wypraw, pod egidą
akademickich ośrodków w Polsce.

Piosenki z wędrówki przeniesione są na pierwsze
festiwalowe sceny, wspomniane już:
Giełda w Szklarskiej Porębie, Festiwal Poznański,
Noc Wagantów w Oporowie.

Postaci - autorzy i wykonawcy piosenek z tych lat:

* środowisko krakowskie - Andrzej Mróz, Anna Szaleńcowa (Kociołek), z Krakowem związana Wolna Grupa Bukowina z Wojtkiem Bellonem, laureat pierwszych przeglądów piosenki - Wacław Masłyk,

* krąg wielkopolski: Elżbieta Perz, grupa Efemerydy, Jan Błyszczak Mufka, Czesław Wilczyński, Tomasz Pałczyński,

* krąg wrocławski - dolnośląski: Sztamajza - Lilia Sobok, Ptakla,

Podjmowane są próby zebrania obszernego rajdowego repertuaru w formie śpiewnika. W roku 1967 student Politechniki Gdańskiej, Zygfryd Kwiatkowski ps. Sucharek wydaje, własnym nakładem, zbiór piosenek rajdowych tworząc popularny ŚPIEWNIK SUCHARKA, jego reedycja w nowoczesnej formie miała miejsce w roku 2017.

W tej samej dekadzie - Studencki Festiwal Piosenki (początkowo Ogólnopolski Konkurs Piosenkarzy Studenckich), ukierunkowany na piosenkę artystyczną, w tamtym czasie krąg rozłączny z piosenką wędrownych szlaków

rozkwit - lata 70.

W ślad za pierwszymi Festiwalami i zawartymi w nich konkursami piosenki przyszły kolejne:

- * BAZUNA - od roku 1971, Pomorze - wędrująca,
- * YAPA - od roku 1974, Łódź,
- * BAKCYNALIA - od roku 1974, Lublin,
- * WŁÓCZĘGA - od roku 1977, Zielona Góra,
- * Spotkanie z Piosenką Turystyczną i Żeglarską
SAGANEK, Żagań, od roku 1974,
- * PIOSTUR GOROL SONG - od roku 1979,
Bielsko-Biała, później Andrychów,

* od lat 70. i 80. liczne imprezy, niektóre, niestety, już nierealizowane:

- śpiewanie na zamku w Radzynie Chełmińskim,
- spotkania w Uniejowie i Sulejowie,
- śpiewanie na zamku w Ogrodzieńcu,
- Szczecin - Śpiewające Żagle
- Człap - Złotów

Uwidoczniły się nowe ośrodki animujące działalność na niwie piosenki:

* **Gdańsk** - od początku dekady wokalna grupa Kaszuby, debiutanckie lata: Adam Drąg, Bogumiła Tucholska, Stanisław Wawrykiewicz, Grzegorz Marchowski, Anna i Zbigniew Szukalscy, Olek Grotowski (później w Łodzi z Małgorzatą Zwierzchowską), Waldemar Chyliński, krąg grup BABSZTYL i WAŁY JAGIELLOŃSKIE, Ryszard Manias i jego zespoły

*** warszawskie** - wielogłosowe, chóralne grupy
PUW i BOOM, (ta druga już w 1973 r. - laury
Festiwalu Piosenki Polskiej w Opolu),
Jurek Filar i grupa AST WAT (pod egidą Jurka
Nasza Basia Kochana),
Basia i Jan Sobolewscy - w późniejszych latach
Basia i Stanisław Szczyciński: zespół Mikroklimat,
pod koniec dekady znamienite postaci: Piotr Bakal,
Iwona Piastowska, Ewa Gaworska, Karol
Płudowski, Bogusław Nowicki, Antoni Muracki,

*** śląskie** - Zdzisław Szczypka ze swymi projektami
(Luźna Grupa DSK), w kolejnej dekadzie grupa
Incognito - Marian Hejno i Marian Limański

*** Toruń i Bydgoszcz** - artystyczny kolektyw debiutujący pod nazwami TORUŃ i WESPÓŁ, lider - Adam Szarek, przez lata w tym środowisku wiele zespołów, sięgających w kolejną dekadę, bydgoski poetycki Viva Aqua,

*** Wrocław** - Krzysztof Szczucki i Włodzimierz Kuszpit, wraz z Krzysztofem Piaseckim Brylantowe Spinki, Kwartet im. Kasi Kiestrzyń, grupa SETA (Studencka Elipsa Turystyczno - Artystyczna) i jej krąg, współpraca z Andrzejem Wierzbickim, autorem znanych piosenek grupy, Małolepsi, w niej Ryszard Żarowski, znany później z grup SDM i U Studni

* **Łódź** - grupa twórców skupionych wokół Przeglądu YAPA: Janusz Strąkowski, Andrzej Koczewski i Zbigniew Bogdański, grupa Nijak, w kolejnych dekadach regularnie powstające zespoły: wielogłosowy harmoniczny Mały Atlas Ludzi, w kręgu piotrkowskim countryrockowa Grzmiąca Półlitrowa,

* **Lublin** - na początku dekady Tadeusz Chmielewski - $\frac{2}{3}$ Bażanta (piosenka “Na wozie” popularna do dziś pod tytułem “Krajka”), krąg zespołu WĄTLI KOŁODZIEJE,

* **Rzeszów** - grupa “R”, w niej Jerzy Krużel,

* **Kraków** - Janusz Kotarba z zespołem Hobo,
Browar Żywiec z Jerzym Reiserem,

* **Bielsko-Biała** - animatorzy: Wiesław Borkowski
i Mieczysław Slopek, grupa BCF, w kolejnej
dekadzie Graff-o-Man, pod koniec lat 80-
debiutował Tomek Lewandowski, do dziś aktywny
twórca

* **Szczecin** - w roku 1974 powstała grupa Labolare,
na przełomie dekad - Do Góry Dnem, kolejne
dekady - Leszek Czarnecki z grupą Tup Tup
i Grupą "i"

Równolegle rozwijający się w piosence nurt harcerski, goszczący regularnie na studenckich scenach - dwa ośrodki:

* **Kielce** - krąg zespołów Grube Dudy i Wołosatki, ten drugi, pod wodzą Ryszarda Pomorskiego istnieje do dziś,

* **Gdańsk** - Andrzej Starzec, jego zespoły i założony już w kolejnej dekadzie Klub Piosenki STAJNIA

* w kolejnych latach kontynuowane wielogłosowe śpiewanie, o źródłach harcerskich - **Iluzja** - Niemodlin, elbląski **Płomień**, **Na Przełaj** - Tarnów

rozwój - lata 80.

Piosenka wyrastająca z turystycznego śpiewania drogą ewolucji zyskiwała coraz doskonalsze muzycznie formy, zyskując status ogólnopolskiego zjawiska kulturalnego. Oto postaci i formacje muzyczne, datujące swój rozkwit w latach 80-tych:

*** Mariusz Lubomski i Rafał Bryndal -**
na początku dekady w kabaretowej grupie
I z Poznania i z Torunia, w tej samej dekadzie
Mariusz rozpoczął działalność solową,
Rafał stał się znanym satyrykiem i dziennikarzem,

*** Grupa Bez Jacka** - w ewolucji grup: Kant i Bracia Stefańscy, po tragicznej śmierci Jacka Stefańskiego powstała działająca do dziś, pod kierownictwem Zbyszka Stefańskiego
Grupa Bez Jacka,

*** Paweł Orkisz** - w poprzedniej dekadzie debiutując z zespołem Hobo Janusza Kotarby, w grupie PASS zdobywając najwyższe laury roku 1984, przez lata w różnych formacjach, także solowo, obecnie status uznanego śpiewającego autora, reprezentującego krakowski krąg piosenki

*** Krzysztof Myszkowski**, debiut zespołu **Stare Dobre Małżeństwo**, o ewoluującym składzie, grupa do dziś cieszy się rekordową popularnością i nadzwyczaj liczną zbiorowością sympatyków w całym kraju, występując m. in. w filharmonicznych salach. W ostatnich latach w sierpniu w Bieszczadach monograficzne wydarzenie Zespołu - **SCHRONISKO ANIOŁÓW**.

Grupa byłych członków SDM wraz z przyjaciółmi do dziś tworzy zespół **U Studni**, śpiewająca autorka **Ola Kiełb** występuje także solo i ze swym zespołami

* wykonawcy ze środowiska **bydgosko - toruńskiego**:

- grupa Bez Idola stawiająca na wokalne harmonie,
- Wszystkiego Najlepszego - autorska piosenka poetycka w szerokiej zespołowej formie,
- solista Leonard Luther, słowa współczesnych poetów, przede wszystkim Aleksandry Bacińskiej,
- w latach 80. zadebiutowała z zespołem Bez Próby Małgosia Lipińska, obecnie z własnym zespołem jako śpiewająca autorka,
- country rockowy Sąsiedzi Gustawa

* ze środowiska **trójmiejskiego**: Słodki Całus od Buby - ewoluująca forma folk rocka, nadrzędna tematyka miejska, Krzysztof Jurkiewicz - w twórczości solowej, Timur i jego Drużyna - country i folk rock, “wycieczki” w rewiry rockowe, EKT-Gdynia - piosenka turystyczna i morska, z czasem rockowa oprawa

* piosenka autorska: Tomasz Opoka, Agata Budzyńska, Leszek Kopec, Krystyna Możejko i Adam Andryszczyk, zespół Się Jakoś Nie Klei,

* zespoły o balladowym brzmieniu, piosenka autorska: U Ojca - Zielona Góra, Bez Filtra i Prima Vista - Trójmiasto, grupy Elekt i FART

* Klub Piosenki Gorzów, inicjator - nieustrudzony propagator piosenki, **Jerzy Paweł Duda**, trzy dekady wraz ze swym środowiskiem w konkursach, wątki: kultura łemkowska, świat Romów

Poza artystami na scenie szczególną rolę odgrywali animatorzy, lubiane “dusze towarzystwa”, rozwijające sieć wydarzeń piosenki: wśród nich Mirosław Michu Michalski i Marek Górski

Radomski harcerski klub Bra-De-Li prowadzenie - Magdalena Bieńkowska, kształcenie młodzieży w sferze piosenki żeglarskiej. Osobowości: Beata Strzecha i Iwona “Linda” Kowalik

Nurt piosenki artystycznej i autorskiej -
macierzysty krąg Studenckiego Festiwalu Piosenki
w Krakowie, olsztyńskich spotkań zamkowych
Śpiewajmy Poezję i warszawskiego OPPA nieraz
obecny był, osobami swych reprezentantów,
w kręgu turystycznym i folkowym. Gośćmi
wydarzeń piosenki wędrownej od lat są m. in.:
zespół Czerwony Tulipan, Lubelska Federacja
Bardów oraz jej soliści: Jan Kondrak, Marek
Andrzejewski i Piotr Selim, Jarosław Wasik,
Robert Kasprzycki i Wojciech Gęsicki

Harcerski nurt w piosence przybrał bogatszą formę. Zespół Wołosatki stał się śpiewającą instytucją, zespołem przyjmującym kolejne generacje młodzieży, z tego kręgu wywodzą się artystyczni animatorzy Jędrzejowa: Basia i Sebastian Sipa, wokalistka i flecistka Justyna Wojtkowiak, współtworzący zespół - artystyczną boheme - Strych Dziadka Hieronima oraz duet Kasia i Krzysztof Żesławscy. Przez lata w dolinie Wołosatego odbywał się ogólnopolski Jarmark Bieszczadzki. Od 1985 roku w Kwidzynie **SZAŁAMAJA** - nowy, aktywny świat piosenki harcerskiej

W latach 80. w Polsce nastąpiło rekordowe zainteresowanie piosenką morską i żeglarską. Nurt ten zaowocował wieloma festiwalami o różnym zasięgu, na czele z krakowskim Shanties. Każdego roku odbywa się kilkanaście festiwali z konkursami w morskim powiewie.

Niejednokrotnie w konkursach turystycznych i studenckich brali udział wykonawcy kręgu wodnego, stając się laureatami, w roli gości na scenach pieśni wędrownej gościły gwiazdy sceny Siedmiu Mórz.

Klasa pierwsza: już w latach 70.:

- WSM Gdynia (“Betty Low”),
- Rynek Łazarski (“Ballada A”),

w latach późniejszych:

EKT-Gdynia, Mietek Folk Olsztyn, The Bumpers,
Matpilers, Shantaż i Shantażyści,
Grupa Trzymająca Ster i inni.

Galowymi gośćmi studenckich scen byli:

Mechanicy Shanty, Krewni i Znajomi Królika,
Atlantyda, Smugglers, Waldemar Mieczkowski
i The Broken Fingers Band, Gdańska Formacja
Szantowa i Formacja, wreszcie Męski Chór
Szantowy ZAWISZA CZARNY.

Od lat 80. nowe punkty festiwalowej mapy Polski:

- * Festiwal **TARTAK** - Warszawa,
Wojskowa Akademia Techniczna,
po przerwie odrodzony na lata 1992 - 96,
- * od roku 1986 **Festiwal Danielka** w Ujszałach,
z przerwami, w środowisku tego Festiwalu
utworzone zostało Radio Danielka,
- * **Festiwal w Chatce na Rogaczu**, Beskid Mały,
- * **TerePaczków** w Paczkowie - od roku 1989,
obecnie wszechstronne forum piosenki,

* od roku 1989 w Kędzierzynie-Koźlu
WRZOSOWISKO - twórcy: Radek Truś i zespół
Wariant R, przez całą dekadę promująca przede
wszystkim piosenkę turystyczną, wędrowną,
później zwrot w kierunku piosenki artystycznej,

* od roku 1985 **Maraton Piosenki Turystycznej**
w zamku w **Świeciu** n. Wisłą, sztandarowa impreza
środowiska kujawsko-pomorskiego, obecnie
w tym miejscu nowa impreza, awangardowy
Maraton Piosenki Osobistej

* festiwal piosenki w **Oleśnie** w woj. opolskim

medialnie - lata 90.

W nowej rzeczywistości poszerzyła się medialna obecności piosenki wędrowniej i artystycznej.

Do wcześniejszych audycji radiowych “Gitarą i Piórem” Janusza Deblessema i “Piosenki z Tekstem” Bogusława Nowickiego kolejne radiowe media, cotygodniowa telewizyjna KRAINA ŁAGODNOŚCI. Czasopismo COGITO - rubryka o piosence, red. Dorota Nosowska

Rozwinął się w ku piosence rynek fonograficzny, kilka oficyn w kręgu ballady: Tomasz Kopeć - Pomaton, później **Pomaton EMI**, Marek Sztandera - agencja EMES, później **Dalmafon**.

Duże wydarzenia medialne, koncertowe:

* **Góra Szybowcowa** k. Jeleniej Góry, wrzesień 1991, pomysłodawca i organizator: Adam Drąg. Na jednej scenie na zboczu góry w kilkugodzinnym maratonie liczna czołówka piosenki balladowej, rejestracja i transmisja TV,

* dwa koncerty **KRAINA ŁAGODNOŚCI** w ramach Festiwalu Piosenki Polskiej w Opolu, w latach 1995 i 1996.

Od studenckiej sceny swoją zawodową drogę rozpoczęły kolejne postaci:

- * **Magda Wójcik** - w 1993 laury, od roku 1996 profesjonalna działalność w zespole Goya, do dziś,
- * **Natalia Grosiak** - 1995 i 1996 z zespołem Incognito laury, od roku 2002 zespół Mikromusic,
- * **Tomasz Steciuk** - w trio Tobie Siebie Ja nagrody, obecnie aktor - solista Teatru ROMA,
- * **Marcin Styczeń** - debiut z zespołem Forte, obecnie działalność solowa, artystyczne projekty,
- * **Marek Gordziej** - debiut: duet Przez Okno, kilka projektów: Orkiestra Prowincjonalna i Pierwsza Poznańska Niesymfoniczna Orkiestra Ukulele

Akustyczny nurt piosenki - postaci:

* **podstawowy nurt:** Krążek z Mazowsza, śląski PAST, łódzkie: Piotruś Pan, Przyjaciele Maksyma i Przejście, pabianickie Ostatnie Kuszenie Małgorzaty, piotrkowski Smak Jabłka, gdański Powrót, śląskie Saskia i Małżeństwo z Rozsądku, elbląski Dnieje, Wrocław - Szukam Reksia i Toast, mirosławiecka Polana, kędzierzyńska Bohema, warszawskie Wyspy Dobrej Nadziei,

* **głosową polifonię** jako kierunek wybrały:
dolnośląski A Ja Nie Wiem, legionowski Trzy Dni Tyłem, jędrzejowski Strych Dziadka Hieronima, kujawskopomorskie Oczy Mam Niebieskie, Ukryty Zegarek, w sferze żeglarskiej - radomskie StanPo,

*** wątki awangardowe:** kwidzyński Z Powodu Słońca, z Kielc Joanna Wątor i Akryl Kryl, piotrkowski Przedświt, śląskie Contem i GAID, warszawskie Nic Wielkiego, folkowa Stara Lipa, chełmskie Cztery Pory Roku (4poryroq),

*** w kręgu pieśni wędrownej życzliwe przyjęcie zyskali śpiewający autorzy:** Szymon Zychowicz, Paweł Nowaczyk, Maciej Czekał i Sergiusz Stańczuk, **interpretujący poezję współczesną** Daniel Gałązka, Hanna Podlaska, Iwona Kowalik i Kasia Haczewska, **folkowa** Ula Kapała, **obraz poetycki i folkowy** - Marta Śliwa, **balladowo - bluesowy** - już w kolejnej dekadzie Joanna Pilarska

Twórcy działający od lat 90-tych, w dekadach kolejnych:

* **Jarek Nadstawny**, autor, gitarzysta - gra w kilku zespołach, muzyczne projekty,

* **Sylwek Szweda**, solo i z grupą Towarzystwo Wzajemnej Adoracji,

* **Zbigniew Siudy**, zespoły Siudma Góra i Gasta Mire,

* krąg trójmiejskiego zespołu **Na Bani** (debiut w roku 1994 - Hej, Góry Wysokie) - późniejsza grupa **Myszy i Ludzie**, autor słów piosenek: Tomek Borkowski (Tom z Sopotu)

projekty koncertowe - lata 2000.

Już w poprzedniej dekadzie w środowisku pomorskiego przeglądu BAZUNA zainicjowana została działalność całorocznej promocji kręgu laureatów, tak na macierzystym terenie jak i w wybranych miejscach w kraju. Intensywne działanie koncertowe odbywało się w latach 1991 - 2001, poza Pomorzem obejmując m.in. Toruń, Bydgoszcz i Kazimierz Dolny n. Wisłą., obecnie projekt koncertowy nosi nazwę **BAZUNA W PODRÓŻY Z NURTEM DANIELKI.**

Na początku nowej dekady główne zaszczyty przeglądów piosenki odnosił kierowany przez Wojtka Szymańskiego zespół Dom o Zielonych Progach. Zawiązany został ogólnopolski projekt **W GÓRACH JEST WSZYSTKO CO KOCHAM** (w skrócie: W GÓRACH) obejmujący serię koncertów i wydawnictw płytowych, zogniskowanych na tematyce górskiej. Ukoronowaniem tej działalności był Wrocławski Przegląd Kultury Studenckiej, w czasie swej realizacji znaczący punkt na krajowej artystycznej mapie.

Jedną z grup biorących udział
w projekcie W GÓRACH była kołobrzeska
formacja **Cisza Jak Ta**.

Zespół ten w połowie dekady rozpoczął intensywną
działalność koncertową, wraz z rozwojem sieci
sympatyków, wykorzystując nowoczesne media
społecznościowe, rozwinął sieć fanów -
sympatyków, organizując dla nich zloty.

Wskazał tym samym drogę, także na kolejne
dekady, innym grupom, które do dziś kultywują
działalność koncertową i wydawniczą.

Nowe imprezy:

* Bieszczady - Wetlina Górna i Dołżyca - festiwal **Bieszczadzkie Anioły**, organizowany przez Krzysztofa Myszkowskiego i zespół SDM, do roku 2008. Później w tym miejscu festiwal Rozsypaniec,

* **Plecak** w Radomsku i **Nocnik** w Łęczycy (lata 90. i nowa dekada),

* Głuchołazy - festiwal **Kropka**, od roku 2007, międzynarodowy - niedziela jest tradycyjnie dniem czeskim, koncert Trampska Hudba,

* **Muzyczna Zohylina** - schr. Głodówka k. Bukowiny Tatrzańskiej, od roku 2007, obecnie w tym miejscu Spotkania z Piosenką na Głodówce

Postaci działające od pierwszej dekady 21. wieku:

* **Piotr Rogucki**, debiutujący na studenckich scenach w roku 2000, później kariera zawodowa, tak z zespołem Coma jak i solowa,

* **Bartłomiej Kulik**, debiut z formacją Pepa Singer, w późniejszej dekadzie - zespoły Disparates i istniejący do dziś Późne Lato,

* **Łukasz Majewski** i Vergil Van Troff - debiut razem, Łukasz do dziś jako bard - solista

* **Joanna Kondrat**, początkowo z zespołem o rockowym kierunku, w dalszej solowej działalności - łagodna smooth jazzowa ballada,

* krąg toruński: folkowo wędrowne After Szklanka i Enigma, oba zespoły: **Tomasz Fojgt**, obecna formacja o charakterze folk - Celtic Tree,

* krakowskie: folk rockowy **Yes Kiez Sirumem**, balladowe poetyckie programy - **Mariusz Wdowin**

* **KMT** z Turku, od piosenki klasy turystycznej po wyszukaną aranżacyjnie piosenkę poetycką,

* autorka - **Dorota Dziecioł**, solo i z zespołem Mamy Dobry Koniec, obecnie - taniec, flamenco,

* duet **Bez Zobowiązań**, wątki górskie, turystyczne

* Choszczno - wieloosobowe, przestrzenne
Towarzystwo Powiększania Wyobraźni

* **Łukasz Nowak** - kierujący zespołem Caryna, w kameralnych składach jako Mała Caryna, także projekty solowe, bogata działalność animacyjna

* **4razywroku** - północne Kaszuby, nacisk na głosowe harmonie, wątki regionalne w piosence,

* **Cztery Pory Miłowania** - obecnie zespół o uznanym statusie, z trasami koncertowymi,

* **Calcjumfolii** - poetycka rockowa ballada,

* krąg łódzki: **Zakaz Wyprzedzania**, o rockowym brzmieniu, **Coffeina**, **Żeby Nie Piekło** i **Pod Dudą** - w formie balladowej i rockowej, ballada - **Dlaczego Nie** i **Pod Jednym Dachem**,

- * **Apolinary POlek, Marcin Skrzypczak, Kamil Wasicki, Tomek Hanć** - śpiewający autorzy
- * **Arek Zawiliński** - historie, obserwacje w drodze
- * **Maciej Turkowski** z Siedlec, artysta i animator, zespoły i soliści, podobnie **Radek Partyka**, Myślenice, także w zespole Zielony Szlak,
- * poetycki, dolnośląski - **Bieguni**, z pozytywnym wyrazem, dozą humoru - **Egon Alter** - Zabrze,
- * poetycki, wędrowny **Myśli Rozczochrane Wiatrem Zapisane**, solistka **Kasia Abramczyk**
- * **Tomek Jarmużewski**, grupa Zgórmysyny i solowo,
- * **Kamil Badzioch** - liczne interpretacje ballady

- lata 2010.

Nowe przeglądy piosenki, dwóch dekad:

- * Warka - festiwal **SpłyWarka**, od roku 2012,

- * **Południk 16** w Złocieńcu,

- * **Łagodne Granie** w Łomnicy i Wędrowny Przegląd Piosenki **POLANA** w Janowicach Wielkich - ukierunkowane na wspólne śpiewanie,

- * **Drogowskazy** - festiwal grupujący trzy hasła: poezję, szanty i blues, Krzyż Wielkopolski, od roku 2021

- * **Michałki** - Siemianowice Śląskie

Postaci nowego dziesięciolecia:

* warszawska **Grupa Na Swoim** szczególnie w tematyce górskiej; krąg podwarszawski,

* szerokoaranżowana piosenka poetycka, autorska - **Jarek Tomaszewski** i Latający Dywan, obecnie w składzie TRIO do KWARTETU,

* Bydgoszcz, piosenka autorska: **Piotr Pieńkowski** i **Marzena Nowakowska**, współpraca: Wojciech Lachowski - gitara,

* folk rockowa awangardowa **Oreada** - krąg piotrkowski, folkowa **Vatra** - **pieśni tradycyjne** - Pomorze, folkrockowe **Grzane Wino**, poetyckie treści w dynamicznej aranżacji i wykonaniu,

* **Darek Czarny** - wcześniej m. in. w SDM, obecnie U Studni, nowe projekty muzyczne,

* wrocławskie **Jan i Klan** oraz **Uhuhu**, folk z elementami morskim, kierownik: Janusz Bujko, dolnośląskie - poetyckie **Między Strunami**, śpiewające autorki: **Irena Salwowska, Hanna Czajkowska**, awangardowa **Paraluzja**

* singer-songwriters, innowacje muzyczne: **Dorota “Sowa” Kuziela, Zuzanna, Katka Kotecka, Monika Kowalczyk, Gabriela Gunia**,

* piosenka o genezie harcerskiej, w indywidualnej formie: ciechanowskie **Żywioty Art**, gdańskie **Grupa Muzycznego Wsparcia i Za Murami**

- * awangardowy trójmiejski **Comise**, bogata forma rockowa z instrumentami dętymi, lider: Cezary Zawidzki, tę linię kontynuuje zespół **Jutrzejsi**,
- * **Michał Pastuszak**, śpiewający autor z Dębina, tworzący w zespołowej formie folk rocka, zespoły: Poławiacze Pereł i Bard Band,
- * folk rockowy **Pod Prąd** z Brześcia Kujawskiego
- * **Zdażyć Przed Północą** - pomorska grupa poetycko progresywna,
- * łódzki **Projekt Laureaci** - lek na każdy smutek i serca zwątpienie,
- * spod żagli: **Marta Kania, Roman Tkaczyk**

- lata 2020.

Okres pandemii w latach 2020 - 22 przyniósł szereg imprez w formie online, zapewniając nieprzerwaną więź między twórcą a odbiorcą. W okresie tym zainicjowano cykliczne spotkania online z piosenką. Odbывające się do dziś Śpiewogrania o rekordowej frekwencji do dziś tworzy Michał Łangowski, wcześniej lider zespołu Cisha Jak Ta

Czas pandemii dzięki swym wydarzeniom online przyniósł utworzenie bogatego archiwum audio i wideo minionych lat, dorobku w klasie piosenki

Postaci obecnej dekady:

* krośnieńska **Kapela Spod Rubani**, łącząca
beskidzkie watki ludowe z krakowską, galicyjską
aranżacją kameralną,

* zespoły młodej generacji, ich autorskie
programy, wydawnictwa i plany koncertowe:

Inula z Ostrowca Świętokrzyskiego,

Przedwieczór z okolic Mińska Mazowieckiego,

dęblińska **Suma Pragnień**, dolnośląskie

MuzyKuny, kilka **czułości**, duet **Jaśmin**, śląska

Szumiląka, turystyczny kujawsko pomorski

Peron Wędrowni

* środowisko koszalińskie: **Ania i Tomek Trust**,
także aktywni online oraz rodzinny

Wszystko Ma Swój Czas z Dąbrowy,

* nowe poszukiwania: lubelska eksperymentalna
Pojazzja, lubuski **Atawizm** na granicy

alternatywnego rocka, chełmski **Falochron** -

współczesna liryka ballady, poznańska

Niesamowita Sprawa - miejski folk rock,

Patrycja Wilgos - solistka z akordeonem,

* wałbrzyski **Amicis**, śląskie **Między Strunami**

i **Trzy Piąte** - w zespołowej formie piosenka

poetycka, kameralna forma: **Azyl M.**,

Asocjacja SL oraz **Wika i Maciej Kałamarscy**

W naszej dekadzie odnotować należy eksponowaną rolę Poety - autora tekstów piosenek. Wyodrębniona jest grupa Poetów, tworzących od lat, wiersze wybranego Autora stają się słowami piosenek kilku lub nawet kilkunastu wykonawców, solistów i zespołów. Najbardziej popularni w kręgu piosenki żyjący autorzy: Adam Ziemianin, Krystyna Berndt, Wiesława Kwinto-Koczan, Aleksandra Bacińska, Grzegorz Szafoni, Bożena Spryńska, Krzysztof Cezary Buszman i Krzysztof Kasperczyk.

W całej Polsce **koncerty** - spotkania z piosenką:

* Trójmiasto: gdańska Książka i Wino, Brama Nizinna - Zejman

* Gliwice - PaskudoFonia, stała scena piosenki,

* łódzki Keja Pub,

* Wałbrzych - Pod Pretekstem,

* toruńskie - Świetlica Wiejska w Sąsiecznie,

* Podlasie - Stodoła Artystów Żulin i Art Ovo w Międzyrzeczu Podlaskim,

* warszawska La Boheme,

* Katowice, Klub Podróżników Namaste,

* Chorzów, Leśniczówka - cykl Markowe Granie,

- * Trzy Jeziora - Wieleń Zaobrzański,
- * Chata Włóczykija - Jamna,
- * Muzyczna Chata Izerska - Szklarska Poręba,
- * coroczne Naserkowe Granie - Bydgoszcz, dzień przed finałem WOŚP
- * Turystyczna Awangarda Muzyczna - schroniska górskie,
- * Gościniec Mazowsze - Łaguny k. Ciechanowa,
- * Studio na Stawach - Żyrardów,
- * Śpiewanki Muszyna Złockie, miejsce koncertów
- * Poetyckie Piątki pod Wieżycą - Sobótka
- * Paraluzja - miejsce wielu sztuk, Łomnica

Odbывające się do dziś **przeglądy i festiwale piosenki** - uzupełnienie podanego wcześniej wykazu, lista nie jest ostateczna:

- * Festiwal Piosenek Oli Bacińskiej, Wąbrzeźno,
- * Festiwal Wojtka Bellona NIECHAJ ZABRZMI BUKOWINA, Busko - Zdrój,
- * Wołodia Festiwal pod Szczelińcem,
- * Festiwal Piosenki Beskidzkiej GRODZISKO - Raciechowice,
- * Wiosenne Czarowanie - Legionowo
- * Flow Fest - Poznań

Od wielu lat, obok festiwali i przeglądów odbywają się **spotkania niefestiwalowe** - niekoncertowe, skupione na wspólnym śpiewaniu, oto ich przykładowe miejsca **plenerowe**, pozamiejskie:

- * GorcStok,
- * pomorskie Piosenkaria
- * Śpiewanki Muszyna Złockie, wraz z koncertami

W ostatnich latach powszechnymi stały się inicjatywne grupy tworzące **śpiewanki miejskie**. Wybrane ośrodki ich realizacji: Dąbrowa Górnicza (Pogoria), Toruń, Szczecin, Trójmiasto (kilka grup)

Szczególnym regionem Polski, odnośnie szerokiej klasy piosenki są Bieszczady.

Poza wydarzeniami dużej skali - Bieszczadzkie Anioły, Schronisko Aniołów, swe miejsce znalazły tu liczne muzyczne spotkania: Chmielowisko, Żmijowisko, Wiśniowy Sad, Natchnieni Bieszczadem, Czar Granie, Zakochani w Bieszczadach i liczne spotkania z piosenką

Swój dom w Bieszczadach odnalazło środowisko bluesowe. W latach 2000. powstał festiwal Bieszczad Blues, nieformalnym centrum był Cień PRL-u w Dołżycy. Ten czas to blues rockowy etap zespołu SDM, w sześciuosobowym składzie

Inicjatywą Fundacji Ogólnopolskiej Komisji Historycznej Ruchu Studenckiego im. W. Klimczaka, jej Zespołu Historii Turystyki Studenckiej zapoczątkowana została seria ZESZYTÓW HISTORYCZNYCH RUCHU STUDENCKIEGO, tworzących w artykułach problemowych i dokumentalnych trwały ślad piosenki wyrosłej z turystycznego szlaku. Do roku 2023 ukazało się 20 ZESZYTÓW, redaktorem serii był nieoceniony Krzysztof Łopaciński. Jego odejście stało się przyczynkiem do zatrzymania sekwencji. Podejmowana jest próba elektronicznej, dostępnej wszystkim archiwizacji pełnych zachowanych edycji.

1. LATO Z PTAKAMI ODCHODZI

sł. Jacek Rutkowski, muz. Adam Cichocki

wykonanie: Ryszard Krasowski, 1971 (także zespół EFEMERYDY)

2. CHYBA JUŻ CZAS WRACAĆ DO DOMU

sł. i muz. Adam Drąg

wykonanie: Adam Drąg, 1976

3. PRZEMIJANIE

śł. i muz. Jarosław Dzierżak

wykonanie: Grupa Toruń, 1978

4. TURYSTYCZNA SAMBA

sł. Czesław Lasiuk, muz. zasłyszana
wykonanie: Do Góry Dnem, 1981

5. MUZYKA

sł. i muz. Dariusz Aleksandrowicz

wykonanie: U Ojca, 1982

6. PRELUDIUM DLA LEONARDA

sł. Aleksandra Bacińska, muz. Leonard Luther
wykonanie: Leonard Luther, 1989

7. TARADAJKA

sł. Krystyna Berndt, muz. Maciej Rzeźnikowski
wykonanie: Wszystkiego Najlepszego, 1990

8. **SALLY BROWN**

sł. i muz. Ewa Frieman

wykonanie: Stanpo, 1990

9. WĘDRUJĄ LUDZIE

sł. i muz. Mariusz Nikoniuk

wykonanie: Saskia, 1999

10. PIOSENKA O TYM JAK TO JEST

sł. i muz. Łukasz Majewski

wykonanie: KaVka, 2004

POSTSCRIPTUM:

niniejsze opracowanie istnieje w formie interaktywnej, jest na bieżąco uzupełniane, udostępnione w profilu fb audycji SŁOŃCE W RAMIONACH / POLSKA ZNACZY PIOSENKA w Radiu Danielka.

W razie spostrzeżenia braku postaci / wydarzenia / miejsca, które powinno w opracowaniu się znaleźć, proszę o kontakt. Możliwe są korekty i uzupełnienia.

Marek Skowronek - Politechnika Gdańska,
przegląd BAZUNA, Radio Danielka i gdański SAR,
tel. 691 654554, marekskowronek@o2.pl,
fb marek.skowronek.9615 (messenger)

PASKUDOFONIA

Fundacja Inicjatyw Artystyczno-Turystycznych

